

Роберт БЛОХ

ПЛАЩ

ОПОВІДАННЯ

З англійської переклав Володимир МИТРОФАНОВ

Сонце конало і, сповзаючи за пагорби, в свою домовину, заливало кров'ю небосхил. Рвучкий холодний вітер навально гнав опале сухе листя на захід, так ніби квапив його на похорон сонця...

— Ет, казна-що! — мовив Гендерсон сам до себе і облишив думати про сонце.

Воно ж бо просто сідало собі в червонястому надвечірньому небі, і вогкий осінній вітер шарпав брудне пріле листя в ослизтому стічному рівчаку. То до чого ж ці дешеві фантазії?

— Казна-що! — повторив Гендерсон уголос.

Мабуть, такий уже сьогодні день, що до голови лізуть усілякі дурниці, подумав він. Та й не диво — адже з цим заходом сонця настає вечір проти Всіх Святих¹. Жаский вечір, коли по світі розгулюють привиди і мерці волають із своїх могил.

Чи, може, цей настрій у нього просто від гнилої, пронизливої осінньої негоди?... Гендерсон зітхнув. А були часи, подумалось йому, коли настання цього вечора мало неабиякий сенс. Коли оповита мороком Європа із забобонним жахом віддавала переддень Усіх Святих на ласку лукавій і незнаній зловорожій силі. Аби відвернути лихих гостей, бралось на засуви мільйони

¹День Усіх Святих відзначається 1 листопада.

Роберт Блох (нар. 1917 р.) — американський письменник, один із засновників сучасного жанру «фентезі», що живиться традиціями так зв. «готичного» (або ж «чорного») роману. Сполучаючи в собі фантастику (аж ніяк не наукову!), містику, парapsихологію, окультизм, а нерідко й детектив, твори цього жанру, як правило, входять до ширшої літературної категорії «трилерів». Романи та оповідання Блоха мають незмінний успіх у читачів (віднедавна — й вітчизняних), а його роман «Психо» 1960 р. екранізував сам «король кіножахіть» Альфред Хічкок.

Оповідання «Плащ» перекладено із збірника «Голоси з домовин. Правдиві історії про упирів та привидів», опублікованого 1991 р. в США (докладніше про цей збірник див. с. 151).

дверей, проказувалось мільйони молитов, засвічувалося мільйони свічок. І було в усьому тому щось справді величне, думав Гендерсон. Життя за тих часів сповнював дух пригоди, і люди з острахом ішли нічною дорогою, не знаючи, що чигає на них за найближчим поворотом. Вони жили в світі чортів, упирів та всілякої іншої нечисті, що буцімто полювала на їхні душі, — і, далєбі, людська душа тоді щось таки важила! А наш новітній скептицизм позбавив життя його глибинного сенсу. Люди втратили шану до власної душі.

— Справді, казна-що! — цілком машинально промовив Гендерсон ще раз. І в цьому лайливому слові, яким він звичайно уривав змоглядні злети своєї фантазії, йому виразно вчулося щось бруталне, притаманне саме двадцятому століттю. Внутрішній голос, який підказав Гендерсонові оце «казна-що», видався йому речником громадської думки — саме ж бо так назвали б люди його потаємні роздуми, коли б змогли їх прочитати. Отож і сам Гендерсон, вимовивши це слово, зробив над собою зусилля й викинув із голови свої розумування вкупі з уявними кривавими плямами на обрії. Адже він прийшов надвечір на цю вулицю, щоб придбати якесь вбрання на сьогоднішню костюмовану вечірку, отож і слід шукати потрібну крамницю, поки не зачинили. замість гаяти час на дурне фантазування з приводу переддня Всіх Святих.

Гендерсон повів очима по темних фасадах пошарпаних будинків, що тяглись обабіч вузької вулиці. Потім ще раз поглянув на клаптик паперу з адресою, що її відшукав у телефонній книзі. Якого біса вони не вмикають світла перед крамницями, коли вже зовсім посутеніло? Не видно ж бо жодного номера. Воно, правда, район цей убогий, занедбаний, та все одно...

Аж раптом він угледів на протилежному боці вулиці ту крамницю й рушив до неї. Спинився перед вітриною і заглянув досередини. Останні промені сонця, заломившись над дахом будинку по той бік вулиці, впали просто у вітрину. Гендерсонові аж серце похолело. Він же дививсь у вітрину костюмерної крамнички, а не зазирає крізь якусь шпару до самого пекла! То звідки ж ця вогненна лава, що заливає оті глумливі диявольські подоби за склом?..

— Та це ж захід сонця... — пробурмотів він сам до себе. Ну звісно ж, захід сонця, а оті диявольські подоби — звичайнісінькі маски, що й мають бути виставлені у вітрині такої крамнички. Одначе людині із живою уявою не довго й злякатися.

Гендерсон відчинив двері й увійшов до крамнички. Там було темно й тихо. У застоянному повітрі вчувався дух самотності. Такий дух, подумав Гендерсон, завжди стоїть у тих місцях, де подовгу не ступає людська нога — у підземних печерах, склепах, загублених серед лісових хащ могилах...

— Знов казна-що!

Що це, в біса, з ним коїться сьогодні?! Гендерсон винувато всміхнувся до темної пустки. Це ж усього-на-всього костюмерна крамничка... І йому пригадалися давні аматорські вистави у коледжі. Тоді він добре знав цей дух нафталінових кульок, злежалого хутра, гриму, вазеліну. Він і сам грав Гамлета й тримав у руці вискалений череп, у чийх порожніх очницях ховалась уся мудрість світу, — і той череп був із такої ж от костюмерної крамнички.

І ось Гендерсон знову вдихав цей дух, і на спогад про той череп йому саянула чудова думка. Зрештою, сьогодні ж вечір проти Всіх Святих, і в такому настрої, як оце в нього, він не стане вбиратися раджею, чи турком, чи піратом — хай це роблять інші. А чом би йому не прибрати подобу якоїсь нечисті — упрія там чи вовкулаки? Гендерсон навіть уявив собі, яке буде обличчя в Ліндстрома, коли до його елегантного помешкання всунеться отака лиховісна постать у якомусь дранті. Товстун ще, гляди, й беркицьне з переляку посеред того свого «цвіту» в пишних маскарадних уборах. Гендерсон ніколи не був високої думки про Ліндстромових претензійних друзів — усіх отих доморослих геніїв та схожих на лошиць жінок у коштовній збруї. Отож вирішено: згідно з традиціями переддня Всіх Святих він убереться якоюсь почварою!..

Гендерсон стояв посеред темної крамнички й чекав, поки хтось увімкне світло, вийде з внутрішніх дверей і обслужить його. Та, почекавши марно з хвилину, нетерпляче постукав кісточками пальців по прилавку.

— Гей! Чи є тут хто?!

Відповіддю була мовчанка. Нарешті з дальшого кутка долин у якийсь звук, трохи аж моторошний у навколишній сутіні. Десь унизу, під підлогою, щось грюкнуло, потім почулася важка хода. І раптом Гендерсонові забракло повітря. Просто з-під підлоги виникло й почало виростати щось велике й чорне!..

То, звісно, була всього лише підвальна ляда. І ось уже невеличкий на зріст чоловік із засвіченою лампою, човгаючи ногами, зайшов за прилавок. Він мружився на світло й сонно кліпав очима. Потім його жовтаве обличчя збіглося зморшками в подобі усмішки.

— Вибачайте, я, здається, трохи заспав, — тихо мовив він. — Чим можу прислужитися, сер?

— Я б хотів придбати якийсь вбрання на вечір проти Всіх Святих.

— Атож, розумію. І що саме ви мали на думці? — У голосі старого вчувалася втома, безмежна втома. А очі все так само кліпали на зморшкуватому жовтавому обличчі.

— Та, знаєте, щось таке незвичайне.. Правду кажучи, я надумав з'явитися на вечірку в подобі якогось страховиська... Мабуть, у вас нічого такого й не знайдеться?

— Можу показати вам різні маски.

— Ні. Я мав на увазі саме вбрання... вовкулаки там чи ще кого... Щоб скидалося на справжнє.

— Он як. *Справжнє*, кажете...

— Еге ж. — І чого б то отак наголошувати оце «справжнє»?

— Можливо... атож, можливо, сер, у мене й знайдеться саме те, що вам треба. — Очі в старого й далі кліпали, але тонкі губи розтяглися у посмішці. — Саме для вечора проти Всіх Святих.

— Що ж воно таке?

— Вам ніколи не хотілось обернутися на упира?

— На упира? Як ото Дракула?¹

— Що?.. А-а, так-так... як Дракула.

— Непогана думка. Ви гадаєте, моя зовнішність для цього підхожа?

Старий із тією ж тонкогубою посмішкою зміряв його очима.

— Як я розумію, упирі бувають дуже різні на вигляд. З вас вийде чудовий упир.

— Комплімент доволі сумнівний, — гмукнув Гендерсон. — Та чом би й ні? З чого воно складається, те вбрання?

— Складається? Із звичайного вечірнього костюма чи що ви там носите. А я дам вам справжній плащ.

— Тільки плащ — і це все?

— Тільки плащ. Але ви загортаєтесь у нього весь, наче в саван. Власне, це і є плащ-саван, розумієте? Ось постривайте, зараз я його принесу.

Старий знову почовгав у дальший куток крамнички й зник у темному отворі в підлозі. Гендерсон чекав. Знов у підвалі щось загрюкало, і невдовзі старий виліз звідти з плащем у руках. У сутіні було чути, як він струшує з плаща порох.

— Ось він... справжній плащ.

— Як це — справжній?

— Дозвольте, я на вас накину... Він має чудодійну силу, будьте певні.

Холодна тканина важко лягла Гендерсонові на плечі. У ніздрі заповз ледь відчутний дух тліну. Гендерсон відступив назад і поглянув на себе в дзеркало. Світло було тьмяне, але він добачив, що плащ разюче змінив його зовнішність. Довгасте обличчя наче схудло й витяглось, а очі просто-таки палали проти блідої шкіри, яка здавалася ще блідішою від жалобного чорного плаща. То був достоту великий чорний саван.

— *Справжній*, аякже, — пробурмотів ззаду старий. Мабуть, він підступив непомітно, бо в дзеркалі Гендерсон його не бачив.

— Беру, — сказав Гендерсон. — Скільки з мене належить?

— Будете задоволені, я певен.

— То скільки?

¹ Упир, герой однойменного роману англійського письменника Брема Стокера (1847—1912).

— Ну... скажімо, п'ять доларів.

— Прошу.

Старий, кліпаючи очима, взяв гроші й стягнув плаща з Гендерсонових пліч. Коли важка тканина зісковзнула з нього, Гендерсон нараз знову відчув тепло. Мабуть, у підвалі стояла справжня холоднеча — плащ був наче крижаний.

Старий загорнув плаща й з усмішкою подав пакунок Гендерсонові.

— Я завтра ж його поверну, — сказав той.

— Не треба. Ви його купили. Він ваш.

— Але ж...

— Я вже згортаю свою комерцію. Залиште плаща в себе. Він напевне придасться вам краще, ніж мені.

— Але ж...

— Приємного вам вечора.

Гендерсон розгублено рушив до дверей, потім обернувся, аби попрощатись із тим старим кліпалом.

Із сутіні за прилавком на нього дивилося двоє палючих очей — дивилося пильно й некліпно.

— На добраніч, — мовив Гендерсон і квапливо причинив за собою двері. «Чи не скаламутилось мені трішечки в голові?» — запитав він себе подумки.

О восьмій він уже ладен був зателефонувати Ліндстромові й сказати, що прийти не зможе. Тільки-но він надяг на себе плащ, як його враз пройняло крижаним холодом, а коли він поглянув на себе в дзеркало, його затуманені очі ледве розгледіли там відображення. Та, вихиливши кілька чарок, Гендерсон почувся краще. Перед тим він нічого не їв, і питво швидко розігріло йому кров. Гендерсон почав походити кімнатою, прибираючи театральних поз: широким порухом руки загортав на собі плаща й грізно, як йому здавалося, зблискував очима. Ні, він таки зіграє сьогодні упіря!.. Він викликав телефоном таксі й спустився у вестибюль. Невдовзі туди зайшов і таксист. Гендерсон чекав на нього, загорнувшись у свій чорний плащ.

— Я бажаю, щоб ви одвезли мене куди слід, — промовив він низьким замогильним голосом.

Таксист тільки глянув на нього — і зблід наче крейда.

— Що... що ви к-к-кажете?

— Це я викликав вас сюди, — таким самим нутряним голосом сказав Гендерсон, насилу стримуючи сміх. Тоді кинув на таксиста лютий погляд і махнув полою плаща.

— Авжеж, авжеж... О'кей...

Таксист прожогом вискочив на вулицю. Гендерсон поважно виступав услід за ним.

— Куди їхати, хазяїне?... Цебто, я хотів сказати «сер»...

Поки Гендерсон тим-таки владним тоном називав адресу і вмощувався на задньому сидінні, перелякане шоферове обличчя й разу не обернулось у його бік. Машина так рвонула з місця, що Гендерсон, не виходячи з ролі, аж реготнув глибоким басом. Почувши той сміх, водій геть запанікував і погнав машину на межі дозволеної швидкості. Гендерсон лунко зареготав, і вразливого таксиста аж заколотило на його сидінні. То була знаменита поїздка, але найнесподіваніше сталося насамкінець: коли Гендерсон виліз із заднього сидіння, дверцята за ним миттю захряснулись, і таксист чимдуж погнав геть, не взявши плати.

«Здається, я непогано ввійшов у роль», — потішено подумав Гендерсон, простуючи до ліфта, щоб піднятися до Ліндстромового помешкання, яке займало весь горішній поверх.

У кабіні було ще декілька гостей, з якими Гендерсон уже зустрічався на інших вечірках у Ліндстрома, але ніхто з них його начебто не впізнавав. Подумати лишень, як змінили весь його вигляд незвичний плащ і незвичний вираз очей, — дивина, та й годі! А от люди, що їхали з ним у ліфті, повбирались аж надто вигадливо: одна жінка зображувала пастушку в стилі Ватто, друга — іспанську танцівницю; високий чоловік нап'яв на себе балахон паяца, а його приятель красувався в костюмі тореадора. Проте Гендерсон упізнав їх усіх, бо їхні дорогі одіння, власне, й не були справжніми маскарадними костюмами —

вони не тільки не приховували вбраних у них осіб, а навпаки, мали на меті увиразнити ті чи ті риси їхньої зовнішності. Більшість гостей на таких костюмованих вечірках дає волю своїм тамованим бажанням. Жінки виставляють напоказ статуру; чоловіки або підкреслюють притаманну їм мужність, як робить оцей «тореадор», або ж блазнюють. Усе воно гідне хіба що жалю: ці світські бевзі, прагнучи вдовольнити свою зголоднілу уяву, залюбки скидають похмурі ділові костюми й безоглядно поринають у барвистий світ театральних лож, чи аматорських вистав, чи балів-маскарадів. А чом би їм не носити своїх кричущих, яскравих уборів просто на вулиці?.. Гендерсон не раз уже розмірковував над цим.

Звісна річ, оці четверо в ліфті мають у своїх маскарадних костюмах вельми принагідний вигляд — такі вони всі сповнені здоров'я, рум'янощокі, життєрадісні. Такі в усіх гладенькі, налиті шиї... Гендерсон позирнув на пухкі плечі найближчої до нього жінки. Позирнув — і, сам того не усвідомлюючи, прикипів до них довгим поглядом. А тоді раптом завважив, що його супутники збилися до купи в протилежному кутку кабіни, якнайдалі від нього, вочевидь настрахані і його плащем, і лиховісними зблисками в очах, і втупленим у ту жінку поглядом. Їхня весела балачка нараз урвалася. Жінка подивилась на нього так, наче хотіла щось сказати, та в цю мить двері ліфта розсунулись, і Гендерсон з полегкістю звів дух.

Що це за чортівня з ним? Спершу таксист, тепер оця жінка... Може, він перепив?..

Та на роздуми часу не було. Ось уже й сам Маркус Ліндстром — тицяє йому в руку наповнений келих.

— А це хто до нас прийшов?.. О-о, гість із того світу!.. — Досить було одного погляду, аби зрозуміти, що господар за своїм звичаєм уже від самого початку вечірки добряче залив очі. Здавалось, уся його гладка туша випаровує алкоголь. — Ну ж бо, Гендерсоне, друже, бери, пий... А я хильну просто з пляшки. Ти ж мене й справді ошелешив. Де це так загримувався?

— Загримувався? Та на мені нема ніякого гриму.

— Он як... нема, кажеш... Пробач, дурницю ляпнув...

Гендерсонові знову здалося, ніби йому тьмаритьсь розум. Чи то справді Ліндстром відсахнувся від нього? Чи справді його п'яні очі затопив переляк?

— Ну гаразд... ще побачимось, — пробелькотав господар, обережно відступаючи, а тоді швидко повернувся до гостей, що ввійшли разом із Гендерсоном. А той утупив погляд у Ліндстромову шию. Вона була гладка, біла й випиналася над коміром піджака, а збоку на ній виразно проглядала вена. Вена на гладкій Ліндстромовій шиї... на шиї гладкого переляканого Ліндстрома...

Гендерсон залишився сам у передпокої. З вітальні до нього долинали звуки музики, сміх, звичайний вечірковий гомін. Перше ніж рушити туди, Гендерсон якусь хвилю вагався. Тоді надпив із келиха, таки втелющеного йому в руку, — там був ром «Бакарді», справжній динаміт. Коли перший ковток ліг на випите перед тим, Гендерсона аж хитнуло. Проте він пив далі — пив і розмірковував. У чім річ з ним самим і з його вбранням? Чому люди так лякаються його? Чи він уже й несвідомо грає роль упиря? А Ліндстром щось варнякав про грим... Ану ж... І, немов скоряючись якомусь імпульсові, Гендерсон ступив до великого дзеркала у простінку. Його трохи хитало, та зрештою він став рівно. Освітлений яскравим світлом, він стояв перед дзеркалом, дивився в нього — і нічого не бачив.

Він дивився на себе в дзеркало, але його відображення там не було!

Гендерсон тихенько засміявся — лихим, горловим сміхом. Він і далі витріщався в те порожнє, без жодного відображення дзеркало, і сміх його погучнішав, сповнився ядучої зловтіхи.

— Я геть п'яний, — бурмотів Гендерсон. — Атож, п'яний як чіп. Ще вдома усе в дзеркалі розпливалось. А тепер допився до того, що взагалі нічого не бачу. Авжеж, п'яний. Удаю із себе казна-що, людей лякаю. А ось уже й галюцинації бачу... чи, власне, нічого не бачу... Ба ні, онде воно, видиво... Ангел... — Голос його знизився до шепоту. — Атож, ангел. Онде стоїть позад мене... Привіт, ангеле!

— Привіт!

Гендерсон крутнувся на підборах. Ось же вона, в темному плащі, з пишним білявим волоссям, ніби світний німб над гордим білим личком, з небесно-голубими очима та соковитими червоними вустами.

— Ви справжня? — тихенько спитав Гендерсон. — Чи це я такий дурень, що вірю в чудесні з'яви?

— Цю з'яву звать Шейла Дарлі, і, якщо ви не проти, вона хотіла б припудрити носика.

— Стівен Гендерсон ласкаво просить її скористатися цим дзеркалом, — з усміхом сказав дівчині загорнутий у чорний плащ чоловік і, не спускаючи з неї очей, відступив назад.

Вона повернула голову й зачіпливо всміхнулася до нього.

— Ви що, ніколи не бачили, як жінки пудряться?

— Бачив, але ніколи не знав, що й ангели вдаються до косметики, — відказав Гендерсон. — Та й узагалі мало що знаю про ангелів. Але від сьогодні зроблю їх предметом спеціального дослідження. Прагнутиму довідатися про них якнайбільше. Отож ви, мабуть, цілий вечір бачитимете мене коло себе із записником у руках.

— Упир із записником?

— О, я вельми цивілізований упир, нічого спільного з отими примітивами із трансільванських нетрів. Ви гідно оцініте мене, я певен.

— Атож, ви, я бачу, з тих, хто завжди цього певен, — насмішкувато сказала дівчина. — Але ж ангел і упир — досить дивна пара.

— Ми будемо позитивно впливати одне на одного, — запевнив її Гендерсон. — До того ж я маю підозру, що й у вас десь сидить таке собі бісеня. Оцей чорний плащ поверх ангельських шат... Ви, скажу я вам, досить темний ангел. Може, ви й не з небес, а з мого ж таки міста.

Гендерсон блазнював, але за його легковажним базіканням ховався цілий вир думок. Йому пригадалися деякі минулі суперечки й ті цинічні погляди, що їх він висловлював і обстоював. Так, одного разу Гендерсон заявив, що не існує в природі такої речі, як кохання з першого погляду, — мовляв, воно буває тільки в романах та п'єсах, де слугує авторові як спосіб прискорення дії. Далі він твердив, що саме з книжок і театральних вистав люди засвоїли це поняття й повірили в так зване кохання з першого погляду, тоді як насправді при першому знайомстві можна почувати одне до одного хіба що фізичний потяг.

І ось з'являється ця Шейла, цей білявий ангел, і вибиває йому з голови всі ті перестороги, всі п'яні фантазії і порожні дзеркала, так що в думках у нього лишаються тільки соковиті червоні уста, неземні голубі очі та тендітні білі руки.

Певно, Гендерсонові почуття відбилися і в його погляді, і дівчина, пильно позирнувши на нього, все зрозуміла.

— Ну що ж, — стиха мовила вона, — сподіваюся, дослідження вас задовольняє?

— Сказати так — це нічого не сказати. Але я хотів би довідатися ще про деякі деталі з життя небожителів. Ангели танцюють?

— Ач, який галантний упир! То ходімо туди?

Узявшись за руки, вони ввійшли до вітальні. Веселощі були в розпалі. Спиртне піднесло настрої гостей до найвищої точки, але ніхто вже не танцював. Підпили парочки, притискаючись одне до одного, тинялися по кімнаті, голосно перемовлялись і сміялися. Завзяті веселуни й дотепники, зібравши навколо себе в кутках купки шанувальників, витинали свої звичні штуки. Все було просякнуте неширою, штучною атмосферою, від якої Гендерсона завжди аж нудило.

Саме оця реакція й спонукала його випростатися на весь зріст і рвучким рухом закинути край плаща за плече. Вона ж таки запалила лиховісним вогнем Гендерсонові очі на блідому обличчі, і серед запалої нараз настороженої тиші він важким виступом рушив уперед.

Шейла вочевидь убачала в усьому тому першорядний жарт.

— Ану покажіть їм, на що здатен справжній упир! — учепившись йому за лікоть, зі сміхом під'юджувала вона.

Гендерсон грізно блимав очима на принішклі парочки, хижо вишкірявся на

жінок. Він виступав далі, і там, де він проходив, миттю уривалися балачки й усі голови оберталися у його бік. А вслід за ним повз шепіт:

— Хто це такий?..

— Ми їхали з ним у ліфті, і він...

А очі які страшні...

— Справжній упир!..

— Гей, Дракуло! — До Гендерсона непевною ходою підступив Маркус Ліндстром з якоюсь похмурою брюнеткою у вбранні Клеопатри. Господар уже ледве тримався на ногах, та й супутниця його виписувала не гірші візерунки. Взагалі-то Гендерсонові подобався цей чоловік, коли він був тверезий і вони зустрічались у клубі, але Ліндстромова поведінка на вечірках завжди обурювала його. Особливо неприємний бував Ліндстром у такому, як оце тепер, стані — спиртне робило його нечемою і грубіяном.

— Дорогенька, хочу познайомити тебе з одним із моїх найлюбіших друзів. Ти ж знаєш, сьогодні в нас переддень Усіх Святих і все таке, отож я запросив до себе графа Дракулу з дочкою. Запрошував і його бабусю, але вона цього вечора має бути на великому відьомському шабаші, разом із тітонькою Джемімою. Ха-ха-ха!.. Графе, знайомтеся й ви з моєю подружкою!..

Жінка звела на Гендерсона каламутний погляд.

— О-о-о, Дракуло, які в тебе великі очі! О-о-о, які в тебе великі зуби! О-о-о-о...

— Слухай, Маркусе... — запротестував був Гендерсон, але господар уже обернувся до гостей і загукав на всю вітальню:

— Пані й панове! Тільки у нас — справжній товар! Єдиний достеменний упир, що живе в неволі! Дракула Гендерсон, єдиний у світі упир із штучними зубами!..

За інших обставин Гендерсон швидко вгамував би Ліндстрома коротким і сильним ударом у щелепу. Та поруч стояла Шейла, вони були на званій вечірці, отож він визнав за краще відповісти на незграбний господарів жарт так само жартом. Чом би й не прикинутись упирем?..

Мимохідь усміхнувшись до дівчини, Гендерсон виструнчився, обвів поглядом натовп гостей і грізно насупив брови. Руки його злегка ворушили край плаща. Дивна річ — на дотик тканина була й досі холодна. Гендерсон поглянув униз і вперше помітив, що поли плаща бруднуваті — чи то запорошені, чи вмазані в грязюку. А коли широким порухом руки закидав край плаща за плече, холодний шовк ковзнув між пальцями й неначе додав йому снаги. Гендерсон розширив очі й заблискав ними на всі боки. Рот його сам собою розтулився, відкривши зуби. Незнане доти відчуття своєї особливої сили затопило його ество. І він знову звернув погляд на гладку й м'якеньку Ліндстромову шию, де під білою шкірою виразно проступала вена. Гендерсон дивився на ту вену, знаючи, що всі навколо спостерігають за ним, і раптом відчув щось наче поштовх. Не спускаючи очей з Ліндстромової м'якої шиї — з м'якої, складчастої шиї цього гладкого чоловіка, — він повернувся, і руки його порвалися до неї!

Ліндстром зойкнув, мов переляканий пацюк. Та, власне, він і був великий, гладкий, випечений, білий пацюк, налитий кривцею. А упирям смакує кривця. Кривця з пацюка з пацючої шиї, з вени на гладкій шиї геть переляканого пацюка...

— Тепла кривця!.. — почув Гендерсон власний утробний голос.

І руки були його, Гендерсонові, — руки, що ту ж мить обхопили теплу Ліндстромову шию і почали намацувати вену. Гендерсонове обличчя нахилилося до неї, і руки, долаючи опір Ліндстрома, посилили тиск. Ліндстромове обличчя набігало кров'ю. Кров підступала йому до голови. Це добре. Кривця!..

Гендерсонові уста розтулилися. Він відчув, як повітря холодить йому зуби. Потім нахилився до тієї гладкої шиї — і...

— Годі! Це вже занадто! — почув він голос.

То був заспокійливий голос Шейли. І Шейлина рука торкнула його за

лікоть. Гендерсон підвів очі й здригнувся. Тоді пустив Ліндстрому, який враз об'як із широко роззявленим ротом.

Натовп гостей мовчки дивився, і роти в усіх були вражено розтулені й округлені.

— Молодець! Так йому й треба! — прошепотіла Шейла. — Але ви налякали його мало не до смерті.

Гендерсон якусь хвилю зусиллям волі опановував себе. Нарешті всміхнувся і обернувся до гостей.

— Пані й панове! — промовив він. — Щойно я навів вам наочний доказ того, що наш господар сказав про мене щиру правду. Я таки справді упир. І тепер, коли я чесно остеріг вас, можете бути певні: більше вам ніщо не загрожує. Якщо серед присутніх є лікар, то, може, я б домовився з кимось про переливання крові.

Роти в гостей постулялися, і з перехоплених страхом горлянок видобувсь неспівний сміх. Спершу трохи істеричний, потім звичайний. Гендерсон зняв загальну напругу. Тільки Маркус Ліндстром і далі стояв з вибалушеними очима, в яких застиг непоборний страх. Він *знав*.

А ще за хвилю до вітальні вбіг один із жартунів. Він тим часом устиг спуститися ліфтом наниз і позичити в якогось хлопчини-газетаря фартух та кашкетика. І тепер оце пішов вискоком по кімнаті з пакою газет під пахвою.

— Екстрений випуск! Усі подробиці! Загадкова пригода в переддень Усіх Святих! Екстрений випуск!

Гості, сміючись, розбирали газети. Якась жінка підійшла до Шейли, і Гендерсон побачив, як та, мов сновиди, подалася за нею.

— Я скоро повернуся! — тільки й гукнула йому дівчина, і від самого її погляду в жилах у Гендерсона завирувала кров. Та не забув він і того жаского відчуття, що накопило на нього, коли він стис руками Ліндстромову шию. В чому ж річ?..

Він машинально взяв із руки вдаваного продавця вечірню газету. «Загадкова пригода в переддень Усіх Святих!» — вигукував той. Цікаво, що ж воно таке?..

І раптом Гендерсон аж поточивсь назад. Осьде він, заголовок! І це таки екстрений випуск! З дедалі більшою тривогою він перебігав очима колонку повідомлення.

«Пожежа в костюмерній крамниці... на початку дев'ятої вечора пожежників викликано на вулицю... приборкати вогонь було неможливо... згоріло все доценту... збитки обчислюються в... одна дивна обставина: ім'я крамаря ніхто не знає... знайдено людський кістяк...»

— Не може бути! — мимоволі вихопилось у Гендерсона.

Він уважно прочитав, а тоді ще раз перечитав газетне повідомлення. Кістяк знайшли у підвалі під крамничкою, в скрині з землею. Власне, то була не скриня, а труна. Виявили там і ще дві такі самі скрині, але порожні. Кістяк був загорнутий у плащ, якого не взяв вогонь...

А нижче, під кричущими жирними заголовками було надруковано поспіхом зібрані свідчення та коментарі. Сусіди обходили ту крамничку стороною. У кварталі чимало угорців. Хтось натякнув, що серед них могли бути й упирі. До крамнички вчашали якісь чужинці. Один чоловік запевняв, що там відбувалися збори таємної секти. Та й речі продавались підозрілі: всілякі любовні амулети, чужоземні цяцьки, чудернацькі маски...

Чудернацькі маски... упирі.. плащі... очі того старого!

«Це справжній плащ... Залиште його в себе. Він напевне придасться вам краще, ніж мені».

Ці слова, зринувши в пам'яті, луною озвались у Гендерсоновій свідомості. Він вибіг з вітальні у передпокій і метнувся до великого дзеркала.

Один лиш погляд — і він затулив рукою очі від того, що побачив за склом, — чи, власне, від того, чого *не* побачив.

Упирі не відбиваються у дзеркалах!

Отож не дивно, що його вигляд лякає людей. Не дивно, що його ваблять пухкі плечі та шиї. І що він жадав Ліндстромової крові. Боже милій!..

Усе це наробив плащ, оцей чорний плащ із брудними плямами внизу. То

земля, могильна земля. І коли він, Гендерсон, надягає цей мертвотно-холодний плащ, йому передаються чуття справжнього упиря. Це проклята річ, вона покривала тіло єдиного, котрий вижив. І оця іржава пляма на рукаві — не що інше як кров.

Кров... А добре б побачити зараз живу кривцю. Скуштувати її тепла, живої червоної барви, її струму...

Та ні ж бо! Це божевілля! Він геть п'яний, у нього тьмариться розум...

— О, мій блідолиций друг упир!

Знову Шейла. І ось уже всі жахіття мерхнуть перед палким биттям його серця. Гендерсон дивиться в її осяйні очі, на її живі вуста, що наче кличуть його до себе,— і в душі його здійсмається гаряча хвиля. Дивиться на її тендітне біле горло над коміром лискучого темного плаща — і відчуває в собі нову хвилю. Хвилю кохання, потягу та... згаги.

Певно, вона побачила все те у його очах, але не ухилилась. І в її погляді, що засвітивсь йому назустріч, Гендерсон прочитав відповідь. Шейла теж кохає його!

Раптом Гендерсон рвучко шарпнув убік комір плаща. Холодний тягар спав з його пліч. Тепер він був вільний. Якось так вийшло, що він і не хотів скидати плаща, але й не скинути було неможливо. Це проклята річ, а він першу-ліпшу мить міг пригорнути до себе дівчину, поцілувати і...

— Набрид маскарад? — запитала Шейла. Потім таким самим порухом руки скинула й свій плащ і постала в сяєві ангельських шат. Коли Гендерсон побачив усю її біляву довершену вроду, йому аж дух забило.

— Ангел! — прошепотів він.

— Диявол! — перекинула вона.

І раптом вони опинились в обіймах одне одного. Гендерсон ледве встиг підхопити Шейлін плащ і перекинути через руку разом із своїм. Вони стояли, злившись у поцілунку, аж доки до передпокою впхався Ліндстром з гостями.

Забачивши Гендерсона, гладкий господар злякано позадував.

— Ти... — забелькотав він. — Ти вже...

— Вже їду, — посміхнувся Гендерсон і, підхопивши дівчину під руку, повів її до порожнього ліфта. Двері зсунулись, і біде, перекошене з ляку Ліндстромове обличчя зникло з очей.

— Ми справді пішли звідти? — тихенько спитала Шейла, горнучись до Гендерсонового плеча.

— Справді. Але не на грішну землю. Ми поїдемо не вниз, до моєї царини, а нагору — до твоєї.

— До садка на даху?

— Авжеж, мій ангеле. Я хочу розмовляти з тобою на тлі твого рідного неба, цілувати тебе серед хмар і...

Кабіна рушила вгору, і дівчина знайшла вустами Гендерсонові вуста.

— Ангел і диявол. Яка пара! — мовив він.

— Я теж про це подумала, — призналася дівчина. — Цікаво, що буде в наших діток на голові — німби чи ріжки?

— Напевне, й те і те.

Вони вийшли на безлюдний дах. І знов опинились у переддні Всіх Святих. Гендерсон одразу ж це відчув. Там, унизу, був Ліндстром зі своїми світськими гістьми, п'яна й гомінка вечірка. Тут — ніч, темрява, тиша. Ні яскравого світла, ні музики, ні пляшок зі спиртним, ні веселого гомону — нічого того, що робить такі збіговиська схожими одне на одне, а з ними й ночі, так ніби то все одна нескінченна ніч. А тут ніч була особлива, не схожа на жодну іншу.

Небо темніло не синьою, а густою чорною барвою. Хмари соталися, мов сиві бороди якихось небесних гігантів, що видивлялись на велике рожево-жовте кружало місяця.

І взагалі було доволі холодно.

— Дай-но мого плаща, — прошепотіла Шейла.

Гендерсон механічно накинув на неї плащ, і дівчина крутнулась на місці, вгортаючись у важку темну тканину. В очах її зблиснув поклик, якому Гендерсон не мав сили опиратись. Тремтячи від холоду, він припав до Шейлиних вуст.

— Ой, та ти ж зовсім змерз! — сказала вона. — Надягни плаща.

Атож, Гендерсоне, подумав він. Надягай плаща й прикипай поглядом до її тендітної шийки. І коли знов цілуватимеш її вуста, тебе потягне й до горлечка. і вона дозволить — з любові, і ти ввіпнешся в нього зубами — із згаги.

— Ну ж бо, любий, надягни! — пошепки наполягала дівчина. В очах її світилося таке саме нетерпіння, яке пойняло і Гендерсона.

Він стояв і тремтів.

Надягти цей плащ із царства темряви? Цей могильний саван, символ смерті. вбрання упиря? Лиховісну річ, сповнену якоїсь холодної темної сили, що здатна геть змінювати людську подобу й людську вдачу?..

— Отак... — Тендітні дівочі руки обвилися навколо нього, накидаючи на плечі плащ. Тонкі пальці пестливо перебігли йому по шиї і застебнули пряжку біля горла.

І враз Гендерсон відчув *оте* — його пронизав страшний крижаний холод, що невдовзі обернувся ще странішим палючим жаром. Усе його тіло неначе роздималось ізсередини, зуби шкірилися у моторошному посміху. То була *ота Сила!*

А дівчина стояла перед ним, і очі її дражнили й вабили. Гендерсон дивився на тендітну дівочу шию, мовби виточену із слонової кістки. Та ніжна, тепла шия чекала. Чекала його, його вуст...

Його зубів! >

Ні... ні, це неможливо! Він же любить Шейлу. Його любов повинна збороти це божевілля. Дарма, хай на ньому буде плащ, але він не скориться тій темній силі, він візьме дівчину в свої обійми, як чоловік — не як лиха почвара. Він мусить це зробити. Така йому покладена випроба.

— Шейло, я маю тобі щось сказати...

Як кличуть, як надять її очі! Все минеться гаразд!

— Послухай, Шейло. Ти бачила оту вечірню газету?

— Так.

— То от, я... я взяв свого плаща в тій крамничці. Я просто не можу всього пояснити. Ти ж бачила, як я вчепився в Ліндстрома. І я мав намір довести діло до кінця. Ти розумієш? Цебто... перегризти йому горлянку. Коли я надягаю плаща, я ніби перетворююся на одну з отих істот... Але я кохаю тебе, Шейло!

— Я знаю.— Очі дівчини тепло блищали в місячному світлі.

— Я хочу себе випробувати. Хочу поцілувати тебе в цьому плащі. Мені треба допевнитись, що моє кохання дужче за цю... силу. Якщо ж вона мене здолає, обіцяй, що одразу ж випручаєшся і втечеш. Але зрозумій мене правильно. Я маю кинути виклик цій силі й зітнутися з нею, бо хочу, щоб моє кохання до тебе було чистим і безхмарним. Ти не боїшся?

— Ні.— Шейла дивилась йому в очі, а він дивився на її горло.

Якби ж то вона знала, що в нього на думці!

— Ти не вважаєш мене за божевільного?.. То от, я прийшов до того крамаря, такого старого, страховидного чоловіка, і він дав мені оцей плащ. Ще й сказав, що це справжній плащ упиря. Я думав, він жартує, але сьогодні ввечері не побачив себе в дзеркалі, потім мені захотілось уп'ястися зубами в Ліндстрома, а тепер ось і в тебе. Одначе я повинен це перебороти.

Обличчям дівчини перебігла дивна, ніби трохи глузлива посмішка. Гендерсон збирався на силі. Він нахилився вперед, у душі його відбувалася запекла боротьба. Якусь хвилину він стояв отак у примарному жовтому світлі місяця, і обличчя його аж посіпувалось від напруги.

І тоді у гру вступила дівчина.

Її дивовижні, неправдоподібно червоні вуста розтулились, і з них вихопився дрібний сріблястий смішок, а білі руки знялися з чорного плаща й лагідно обвили Гендерсонову шию.

— Я все знаю... Тільки-но заглянула тоді в дзеркало — і все збагнула. І що в тебе такий самий плащ, як і в мене... і що ти взяв його там же, де й я свій...

Якусь мить Гендерсон стояв геть остовпілий, вражений почутим, і тоді вуста дівчини нишком ковзнули повз його вуста. А в наступну мить він відчув у себе на горлі її дрібні гострі й холодні, наче крижинки, зуби; потім його пронизав дивний солодкий біль, і все навколо поглинув неосяжний морок.